

POSTANOWIENIE

Dnia 26 stycznia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z powództwa Stowarzyszenia "T. [...]" w P. działającego na rzecz S. F.
przeciwko H. Spółka z o.o. w S.

o ryczałt za noclegi,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 26 stycznia 2016 r.,

skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 29 grudnia 2014 r., sygn. akt III APa [...],

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i
zasądza od Stowarzyszenia "T.[...]" w P. na rzecz strony
pozwanej kwotę 1350 (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt) zł tytułem
zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu
kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Stowarzyszenie „T.[...]” działając na rzecz pracownika S. F. wystąpiło z pozwem przeciwko H. Logistics Polska Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. o zapłatę 112.000 zł z tytułu niewypłaconych ryczałtów za noclegi w okresie od 1 listopada 2009 r. do 9 grudnia 2012 r. wraz z ustawowymi odsetkami. Sąd Okręgowy w B. wyrokiem z dnia 10 lutego 2014 r. oddalił powództwo i zasądził od powoda na rzecz pozwanego zwrot kosztów zastępstwa procesowego, zaś kosztami sądowymi obciążył Skarb Państwa. Sąd ten ustalił, że S. F. był zatrudniony przez stronę pozwaną w okresie od 10 września 2009 r. do 9 grudnia

2012 r. na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego i odbywał w tym czasie podróże w transporcie międzynarodowym. Pracownik ten oprócz wynagrodzenia za pracę otrzymywał od pozwanego dietę w kwocie 42 euro za każdy dzień pobytu za granicą. W trakcie podróży spędzał noce w kabinie samochodu ciężarowego przystosowanej do noclegów. U pozwanego, jako pracodawcy zatrudniającego ponad 20 pracowników, obowiązywał regulamin wynagradzania, którego § 11 określał prawo kierowców do ekwiwalentu pieniężnego na pokrycie kosztów pobytu za granicą, który przysługiwał na pokrycie kosztów wyżywienia oraz noclegu. Pomimo nazwania go w umowie o pracę „dietą” był rozumiany przez wszystkich kierowców jako ryczałt na całościowe, zupełne i całkowite wynagrodzenie wszelkich wydatków na trasach kierowców transportu międzynarodowego. Sąd pierwszej instancji uznał, że ryczałt w stawce 42 euro zaspokajał wszelkie roszczenia pracownika, zatrudnionego na stanowisku kierowcy w transporcie międzynarodowym z tytułu kosztów podróży zagranicznej, w tym obejmowały noclegi. Takie były bowiem postanowienia regulaminowe i umowa stron. Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wniósł powód – Stowarzyszenie „T. [...]”.

Stanowisko Sądu Okręgowego wyrażone w zaskarżonym wyroku w przeważającej części podzielił Sąd Apelacyjny Okręgowy w G., który zmienił zaskarżony wyrok w punkcie I w ten sposób, że zasądził od pozwanej spółki na rzecz pracownika łączną kwotę 191,04 zł wraz z odsetkami, jednocześnie oddalił powództwo w pozostałej części, ponadto zmienił zaskarżony wyrok w punkcie II zasądzając od powoda na rzecz pozwanej kwotę 3.587,76 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego oraz oddalił apelację w pozostałym zakresie. Zasądził również od powoda na rzecz pozwanej kwotę 2.690,82 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym, a kosztami sądowymi postępowania apelacyjnego obciążył Skarb Państwa. Sąd ten w całości zaakceptował ustalenia faktyczne i rozważania prawne Sądu pierwszej instancji. Przyjął, że przepisy wykonawcze ustalają minimalny standard wszystkich świadczeń z tytułu podróży służbowych, które w układzie zbiorowym pracy, regulaminie wynagradzania lub umowie o pracę mogą być regulowane korzystniej dla pracownika. Ustalenie przez strony stosunku pracy diety w wysokości 42 euro odpowiadało minimalnym wymagom wynikającym z przepisów prawa. Zwrócił

jedynie uwagę, iż nowelizacja ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców (jednolity tekst: Dz.U. z 2012 r., poz. 1155 ze zm.), dokonana ustawą z dnia 12 lutego 2010 r. o zmianie ustawy o transporcie drogowym oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 43, poz. 246), która weszła w życie z dniem 3 kwietnia 2010 r., wprowadziła nową definicję podróży służbowej kierowcy. Nadto w art. 21a zmienionej ustawy przyjęto, że kierowcy w podróży służbowej przysługują należności na pokrycie kosztów związanych z wykonywaniem przewozu drogowego, ustalane na zasadach określonych w przepisach art. 77⁵ § 3-5 k.p. Sąd Apelacyjny uznał za prawidłowe ustalenie, że należności wypłacone kierowcy z tytułu diet zostały obliczone i wypłacone w sposób prawidłowy. Jedynie wypłaty za okres od stycznia do grudnia 2012 r., kiedy to podróże służbowe miały miejsce do B. i L., Sąd drugiej instancji uznał za zaniżone, i tym samym w punkcie 1. wyroku zasądził ostatecznie na rzecz pracownika dodatkową kwotę 191,04 zł.

W skardze kasacyjnej strona powodowa zarzuciła naruszenie prawa materialnego: 1/ art. 18 § 1 k.p., przez jego niezastosowanie i przyjęcie, że wypłacana pracownikowi kwota 42 euro za dobę podróży służbowej stanowiła ekwiwalent pieniężny na pokrycie kosztów pobytu za granicą określony w § 11 regulaminu wynagradzania obowiązującego u pozwanego, podczas gdy z łączącej strony umowy (pkt 2.4) oraz z dokumentacji płacowej wynika wprost, że pracodawca zobowiązał się i wypłacał pracownikowi wyłącznie dietę w wysokości 42 euro za każdy dzień pobytu za granicą i takie postanowienia umowy o pracę jako korzystniejsze dla pracownika należy traktować jako obowiązujące strony w pierwszej kolejności; pojęcie „dieta” użyte przez pracodawcę w sporządzonej umowie o pracę obejmuje swoim zakresem także należne pracownikowi świadczenie tytułem ryczałtu za noclegi, gdy tymczasem pojęcie to zdefiniowane jest w sposób wiążący w dwóch rozporządzeniach MPiPS z 19 grudnia 2002 r. (Dz.U. Nr 239, poz. 1991 i Dz.U. Nr 236, poz. 1990) w sprawie wysokości i ustalania należności przysługujących pracownikom zatrudnionym w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju i poza granicami kraju (ustawodawca wymienia osobno diety oraz zwrot kosztów przejazdów i dojazdów oraz noclegów), a zatem nie ma podstaw prawnych, aby w postanowieniach umowy podział ten nie został zachowany.

Postanowienia umowy w tym zakresie, jako mniej korzystne dla pracownika nie są ważne z mocy art. 18 § 1 k.p.; 2/ art. 18 § 3 k.p., przez jego niezastosowanie i błędne przyjęcie, że w zakresie dotyczącym przyznawania należności z tytułu podróży służbowych obowiązujący u pozwanego regulamin wynagradzania obowiązywał pracownika, gdy tymczasem postanowienia regulaminu wynagradzania w § 11 ust. 1 naruszają zasadę równego traktowania w zatrudnieniu; 3/ art. 65 § 2 k.c. w związku z art. 300 k.p. i w związku z art. 18 § 1 k.p., przez ich niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że zgodnym zamiarem stron stosunku pracy było przyjęcie, że użyte w umowie o pracę sformułowanie „dieta” obejmuje także ryczałt za nocleg, podczas gdy taka interpretacja zapisów umowy jest bezsprzecznie mniej korzystna dla pracownika niż interpretacja, która ma podstawy w ogólnych przepisach prawa pracy; 4/ art. 77⁵ § 3 k.p., przez niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że pracodawca mógł uregulować wypłatę należności z tytułu podróży służbowych częściowo w regulaminie wynagradzania, a częściowo w umowie o pracę, podczas gdy ustawodawca wyraźnie przewidział, że w przypadku pozwanej spółki możliwe to było wyłącznie w regulaminie wynagradzania i wykluczone jest regulowanie tych kwestii częściowo w regulaminie wynagradzania oraz częściowo w umowie o pracę; 5/ art. 77⁵ § 1, 3 i 5 k.p. oraz § 2 ust. 2 lit. b i § 9 rozporządzenia Ministra Pracy z 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi (...) z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju w związku z § 11 ust. 1 regulaminu wynagradzania, przez zastosowanie w miejsce ogólnych przepisów prawa pracy normy prawnej przewidzianej w § 11 ust. 1 regulaminu wynagradzania, w sytuacji gdy: - regulamin wynagradzania w ogóle nie został podany do wiadomości pracownika w sposób przyjęty u pracodawcy (brak potwierdzenia na piśmie przez pracownika wymaganego przez pracodawcę w § 14 ust. 2 regulaminu wynagradzania), a § 14 ust. 3 regulaminu wynagradzania wyraźnie stanowi, że odmowa potwierdzenia o zapoznaniu się z regulaminem będzie traktowana na równi z odmową przestrzegania postanowień regulaminu; - regulamin wynagradzania w § 11 nie zawiera określenia samej wysokości należnego pracownikowi ekwiwalentu pieniężnego na pokrycie kosztów pobytu za granicą, a zatem Sąd Apelacyjny z uwagi na znaczną ułomność regulaminu w tym zakresie

winien ustalić i zasądzić należne pracownikowi wynagrodzenie, kierując się wskazaniem zawartymi w powszechnie obowiązujących przepisach kodeksu pracy.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał na jej oczywistą zasadność ze względu na rażące naruszenie art. 65 § 2 k.c. w związku z art. 300 i z związku z art. 18 § 1 k.p., art. 77⁵ § 3 k.p. i art. 77⁵ § 1, 3 i 5 k.p. oraz § 2 ust. 2 lit. b i § 9 rozporządzenia Ministra Pracy z 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi (...) z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju w zw. z § 11 ust. 1 regulaminu wynagradzania.

Skarżący wniósł o uchylenie i zmianę zaskarżonego wyroku przez uwzględnienie powództwa także w zaskarżonej części i zasądzenie na rzecz S. F. kwoty 73.890,23 zł tytułem należności za niewypłacone pracownikowi ryczałty za noclegi w okresie od 1 listopada 2009 r. do 9 grudnia 2012 r. wraz z ustawowymi odsetkami, alternatywnie domagał się uchylenia zaskarżonego wyroku w całości i przekazania sprawy sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania, w każdym przypadku o zasądzenie kosztów postępowania za wszystkie instancje i za postępowanie kasacyjne.

Strona pozwana w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosła o orzeczenie o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania jako nieuzasadnionej, ewentualnie o jej oddalenie i zasądzenie na jej rzecz od powoda kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie nadawała się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego uzasadnienie stanowi jeden z koniecznych konstrukcyjnych elementów skargi kasacyjnej (art. 398⁴ § 2 k.p.c.), i podlega badaniu przez Sąd Najwyższy w ramach tzw. „przedsądu”. Przesłanki te zostały określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c. i tylko one podlegają weryfikacji w tej wstępnej fazie postępowania, a przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania następuje wtedy, gdy zachodzi choćby jedna z nich. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno zatem

koncentrować się na wykazaniu istnienia takiej przesłanki, przy czym treść uzasadnienia nie może być jakakolwiek (dowolna), ale konieczne jest oparcie jej na argumentacji jurydycznej. W szczególności powołanie się na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., tj. oczywiste uzasadnienie skargi kasacyjnej zobowiązuje skarżącego do przedstawienia wyводу prawnego, uzasadniającego takie twierdzenie. Dla przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274). Tymczasem twierdzenie skarżącego, że wypłacane „diety” nie obejmowały ryczałtów za noclegi oraz kwestie rozbieżności pomiędzy regulaminem wynagradzania a umową o pracę, zostały już szczegółowo wyjaśnione i wielokrotnie jednolicie zweryfikowane przez Sąd Najwyższy w analogicznych sprawach, w tym w wyrokach z 7 października 2015 r., II PK 252/14, z 15 września 2015 r., II PK 248/14 oraz z 13 sierpnia 2015 r., II PK 241/14 (dotychczas niepublikowanych). W tych judykatach Sąd Najwyższy konsekwentnie argumentował, że rozbieżność pomiędzy umową o pracę a regulaminem wynagradzania (art. 77⁵ § 3 k.p.) występowałaby tylko wtedy, gdyby regulamin określał diety na pokrycie wyłącznie kosztów wyżywienia, które nie obejmowały należności za noclegi. Ponadto regulamin wynagradzania nie był źródłem spornego świadczenia, gdyż decydujące znaczenie ma ustawa (art. 9 k.p.), a przede wszystkim umowa stron, które spornym pojęciem umownie objęły pokrycie wszelkich kosztów ponoszonych w związku z odbywanym transportem międzynarodowym. Powyższe dyskwalifikuje tezę skarżącego o rzekomo oczywistej zasadności wniesionej skargi kasacyjnej.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzekając o kosztach zastępstwa procesowego strony pozwanej w postępowaniu kasacyjnym w zgodzie z art. 98 k.p.c. w związku z § 12 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu - jednolity tekst: Dz.U. z

2013 r., poz. 490 ze zm.).

l.n